

Komunikační přístup k vyučování druhého jazyka v současných učebnicích češtiny pro cizince

Jarmila Valková

Abstrakt

Obecná část práce nastiňuje pozadí, současné chápání a hlavní principy komunikačního přístupu k vyučování druhého jazyka s ohledem na jejich základ v přímé orální metodě. Cíl, vyučovací postupy a učebnicové komponenty obvyklé v komunikačním vyučování jsou srovnány s tím, jak jsou koncipovány ve vyučování gramaticko-překladovém, se záměrem ukázat zásadní rozdíl mezi přímým a nepřímým způsobem osvojování jazyka a jejich implikace pro povahu komponent učebních materiálů.

Ve výzkumné část práce jsou podrobeny zkoumání vybrané učební materiály, o nichž předpokládáme, že ztělesňují následující tendence v současné tvorbě učebnic češtiny pro cizince:

- a) konsistentní využití gramaticko-překladové metody a pro ni typických výukových komponent,
- b) výběrové uplatňování gramaticko-překladových strategií spolu s určitými prvky komunikačního přístupu a
- c) soustavné uplatňování postupů a učebnicových komponent vycházejících z tradice komunikačního přístupu.

Přítomnost těchto tendencí v současných učebnicích češtiny pro cizince je dokázána na základě rozboru vybraných materiálů s využitím pěti metodologicky příznakových parametrů. Jsou jimi volba formálního vs. obsahového budujícího principu kapitoly, převaha deduktivního vs. induktivního postupu, využívání vs. nevyužívání aktivit připravujících ke čtení, způsob zadávání aktivit (formálně pojmenovávající, obsahově pojmenovávající, komunikační, pseudokomunikační) a povaha gramatických cvičení s mnohonásobným opakováním specifického jazykového prostředí.

Autorka navrhuje využití podobných metodologických parametrů při výběru učebního materiálu tak, aby odpovídal předem zvolenému cíli vyučování. Závěrem nabízí následující způsoby adaptace učebnicových komponent postrádajících hodnoty nezbytné pro komunikační vyučování: vytvoření potřeby použití jazyka k dosažení nezávisle smysluplného cíle, tvorba zadání zaměřeného na obsah, vztažení obsahu aktivity k zájmům studujícího, přizpůsobení obsahu a vytvoření informační mezery.

Klíčová slova

komunikační přístup k vyučování jazyka, čeština jako druhý jazyk, přímá orální metoda, gramaticko-překladová metoda, přímé/nepřímé učení a vyučování, učebnice, úkolové učení, cvičení, dril, zadání, aktivita připravující ke čtení, zaměřený na formu, zaměřený na obsah, pseudokomunikační